

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 11¹, 12, 17, 22 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-232(2)

2025 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. birželio 17 d. rytinio posėdžio metu priimtą sprendimą (protokolas Nr. SPP-60), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 11¹, 12, 17, 22 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XVP-232(2) (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punkte įtvirtinto teisėkūros proporcingumo principo. Sistemiškai vertinant Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo, statybos ir žemės naudojimo valstybinės priežiūros įstatymo (toliau – Priežiūros įstatymas) nuostatas, galiojantis teisinis reguliavimas dėl statinių projektų ir statinių ekspertizės rangovams ir vadovams keliamų reikalavimų yra pakankamas, užtikrina valstybės vykdomą šių subjektų veiklos priežiūrą, viešojo intereso šioje srityje apsaugą, todėl nėra pagrindo jo keisti.

2. Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalyje (Statybos įstatymo 17 straipsnio 1¹ dalies pakeitimas) siūloma nustatyti, kad būti ypatingųjų statinių projektų (jų dalių), ypatingųjų statinių (jų dalių), tam tikrų neypatingųjų statinių projektų (jų dalių), tam tikrų neypatingųjų statinių (jų dalių) ekspertizės rangovais turi teisę tik juridiniai asmenys, atitinkantys Įstatymo projekto 3 straipsnio 4 dalyje (Statybos įstatymo 17 straipsnio papildymas 3¹ dalimi) nurodytus reikalavimus. Siūloma, kad kitais neypatingųjų statinių projektų (jų dalių), neypatingųjų statinių (jų dalių) ekspertizės atvejais būti ekspertizės rangovais turėtų teisę fiziniai asmenys ir juridiniai asmenys, atitinkantys galiojančio Statybos įstatymo 17 straipsnio 1¹ dalyje nurodytus reikalavimus. Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalyje (Statybos įstatymo 17 straipsnio papildymas 2¹ dalimi) taip pat siūloma nustatyti Vyriausybės įgaliotos įstaigos ar institucijos atliekamą privalomą statinių projektų, statinių ekspertizės rangovų (juridinių asmenų) atestavimą ir teisės pripažinimą, kuris panaikintas 2024 m. lapkričio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11¹, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 27¹, 28, 34, 37, 39, 47, 49, 51, 52¹, 53, 55, 56, 57, 59 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo, 1 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 11², 27², 68 straipsniais įstatymui Nr. XIV-2413.

Statybos įstatymo 17 straipsnio 1¹ dalyje nustatyta, kad būti ypatingųjų ar neypatingųjų statinių projektų (jų dalių), ypatingųjų ar neypatingųjų statinių (jų dalių) ekspertizės rangovais turi teisę fiziniai asmenys (architektai, statybos inžinieriai), turintys teisę atitinkamai būti ypatingųjų ar neypatingųjų statinių projektų (jų dalių), statinių (jų dalių) ekspertizės vadovais, taip pat juridiniai asmenys, jeigu juose darbo ar kitų sutartinių santykių pagrindu dirba architektai ar statybos inžinieriai, turintys teisę būti statinių projektų (jų dalių), statinių (jų dalių) ekspertizės vadovais. Šis

teisinis reguliavimas, suteikiantis teisę teikti visas ekspertizės paslaugas ne tik juridiniams, bet ir savarankiškai dirbantiems kvalifikuotiems fiziniams asmenims, užtikrina didesnę ekspertizės rangovų konkurenciją, geresnę ekspertizės paslaugų prieinamumą, didesnę pasirinkimą užsakovams ir mažesnes paslaugų kainas.

Statybos įstatymo 17 straipsnio 5–10 dalys, 42 straipsnio 1 dalis ir 45 straipsnis įtvirtina vienodas visų ekspertizės rangovų teises, pareigas (įskaitant pareigą draustis privalomuoju civilinės atsakomybės draudimu) ir atsakomybę, neatsižvelgiant į ekspertizės rangovo juridinį statusą. Be to, visų ekspertizės rangovų priežiūrą, neatsižvelgiant į ekspertizės rangovo juridinį statusą, pagal Priežiūros įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 3 punkte nustatytą kompetenciją atlieka Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos. Taigi galiojantis teisinis reguliavimas yra pakankamas, nes, neatsižvelgiant į ekspertizės rangovo juridinį statusą, įtvirtina tokią pačią ekspertizės paslaugų užsakovų teisėtų interesų apsaugą, o Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos atliekama priežiūra prisideda prie ekspertizės paslaugų kokybės užtikrinimo.

Pažymėtina, kad Statybos įstatymo 2 straipsnio 77 dalyje, 15 straipsnio 1 dalyje, 16 straipsnio 1 dalyje, 17 straipsnio 1 dalyje ir 20 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta, kad ne tik statinių projektų ir statinių ekspertizės rangovais, bet ir kitais statybos dalyviais, teikiančiais intelektines paslaugas (statinių projektuotojais, statinių statybos techninės priežiūros rangovais ir kt.), gali būti tiek fiziniai asmenys, tiek juridiniai asmenys, neribojant fizinių asmenų galimybės teikti paslaugas tokia pačia apimtimi, kokia jas gali teikti juridiniai asmenys. Statybos įstatyme nenumatytas privalomas intelektines paslaugas teikiančių statybos dalyvių (juridinių asmenų), įskaitant ekspertizės rangovus, atestavimas. Statybos įstatymo 18 straipsnio 2, 5 ir 6 dalyse nustatytas reikalavimas būti juridiniu asmeniu tik ypatingųjų statinių, branduolinės energetikos objekto statinių ir neypatingųjų statinių, esančių kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje, kultūros paveldo vietovėje, statybos rangovams ir numatytas šių juridinių asmenų privalomas atestavimas. Toks teisinis reguliavimas nustatytas atsižvelgiant į tai, kad statinių statybos rangovų veikla iš esmės skiriasi nuo kitų statybos dalyvių veiklos, t. y. apima ne tik intelektines paslaugas, bet ir statinių statybos darbų organizavimą ir atlikimą statybvietėse, yra susijusi su didesne rizika darbuotojų saugai ir sveikatai. Teisinis reguliavimas, nenumatantis ekspertizės rangovų (juridinių asmenų) privalomo atestavimo, laikytinas pakankamu ir pagrįstu, nes ekspertizės paslaugų kokybė yra užtikrinama vykdant ekspertizės vadovų (fizinių asmenų) atestavimo procedūras.

Viešojo intereso apsaugą teikiant ekspertizės paslaugas užtikrina fiziniams asmenims, siekiantiems vadovauti statinių projektų (jų dalių) ekspertizei ir statinių (jų dalių) ekspertizei, keliami Statybos įstatymo 17 straipsnio 4 dalyje nurodyti kvalifikaciniai reikalavimai, šių fizinių asmenų atestavimas, kuris apima profesinių ir teisinių žinių tikrinimą, ir atestavimą atliekančios organizacijos vykdoma veiklos priežiūra. Pagal Statybos įstatymo 12 straipsnio 4, 14, 15 ir 18 dalyse nustatytą teisinį reguliavimą, statinių statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų atestavimą atlieka viešoji įstaiga Statybos sektoriaus vystymo agentūra, išskyrus architektų atestavimą – jį atlieka asociacija Lietuvos architektų rūmai. Atestavimą atliekanti organizacija, atsižvelgdama į pažeidimo pobūdį, pasekmes, aplinkybes, kuriomis padarytas pažeidimas, turi teisę sustabdyti, panaikinti kvalifikacijos atestato galiojimą ar pareikšti įspėjimą statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovams. Tokia asmeninės profesinės atsakomybės principu paremta ekspertizės vadovų (fizinių asmenų) veiklos priežiūros sistema užtikrina, kad rinkoje veiklą vykdytų tik kompetentingi specialistai, nesvarbu – ar jie teikia paslaugas savarankiškai, ar darbo ar kitų sutartinių santykių pagrindu dirba juridiniuose asmenyse.

Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas, numatantis galimybę tam tikras ekspertizės paslaugas teikti tik specifinius reikalavimus atitinkantiems juridiniams asmenims, nepagrįstai nustatytų ekspertizės rangovams griežtesnius reikalavimus nei kitiems intelektines paslaugas teikiantiems statybos dalyviams, ribotų kvalifikacijos atestatus turinčių fizinių asmenų profesinę veiklą, mažintų ekspertizės rangovų konkurenciją, dėl to galėtų padidėti ekspertizės paslaugų kainos. Statinių projektų, statinių ekspertizės rangovų (juridinių asmenų), kurie teikia intelektines paslaugas, atestavimo ir teisės pripažinimo procedūrų grąžinimas nepagrįstai įteisintų dvigubą atestavimo sistemą (fizinių ir juridinių asmenų atestavimą), tačiau esminės pridėtinės vertės nesukurtų, tai pareikalautų papildomų valstybės ir ekspertizės rangovų (juridinių asmenų) išteklių, didintų administracinę naštą ir prisitaikymo prie teisinio reguliavimo išlaidas.

3. Kitų Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės valstybių narių statinių projektų, statinių ekspertizės rangovų (juridinių asmenų) teisės pripažinimo procedūrų nustatymas taip pat prieštarautų Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo, kuriuo įgyvendinama 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva [2006/123/EB](#) dėl paslaugų vidaus rinkoje (toliau – Paslaugų direktyva), 9 straipsnio 4 dalies 2 punkto nuostatomis, pagal kurias laikinai Lietuvos Respublikoje paslaugas teikiantiems valstybių narių teikėjams negali būti nustatomas įpareigojimas gauti iš Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos leidimą, jei jis nėra būtinas siekiant užtikrinti viešąją tvarką, nacionalinį ir (ar) visuomenės saugumą, visuomenės sveikatą ar aplinkos apsaugą. Leidimų išdavimo tvarka pagal Paslaugų direktyvą suprantama labai plačiai – tai bet kokia procedūra, pagal kurią faktiškai reikalaujama, kad teikėjas arba gavėjas imtųsi priemonių gauti formaliam arba numanomam kompetentingos institucijos sprendimui dėl teisės teikti paslaugas ar vykdyti paslaugų teikimo veiklą, todėl reikalavimas gauti jų kilmės valstybėje turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimą laikytinas leidimo išdavimu.

4. Įstatymo projekto 2 straipsnyje (Statybos įstatymo 12 straipsnio 5 dalies 2 punkto pakeitimas) siūloma nustatyti, kad statinių projektų (jų dalių), statinių (jų dalių) ekspertizės vadovams būtų taikomas minimalus reikalavimas turėti 5 metų profesinę patirtį atitinkamoje veiklos srityje, kai darbo trukmė skaičiuojama nuo Statybos įstatymo 2 straipsnio 1 arba 92 dalyje nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos, t. y. siūloma Statybos įstatymo 12 straipsnio 5 dalies 2 punkte nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris galiojo iki 2024 m. balandžio 30 d.

Statybos įstatymo 12 straipsnio 5 dalies 2 punkte statinių projektų (jų dalių), statinių (jų dalių) ekspertizės vadovams nustatytas minimalus reikalavimas turėti 2 metų profesinę patirtį atitinkamoje veiklos srityje vadovaujant statybos techninės veiklos pagrindinėms sritims, kai darbo trukmė skaičiuojama nuo kvalifikacijos atestato (bent vieno iš ypatingojo statinio projekto vadovo, ypatingojo statinio projekto dalies vadovo, ypatingojo statinio projekto vykdymo priežiūros vadovo, ypatingojo statinio projekto dalies vykdymo priežiūros vadovo, ypatingojo statinio statybos vadovo, ypatingojo statinio specialiųjų statybos darbų vadovo, ypatingojo statinio statybos techninės priežiūros vadovo, ypatingojo statinio specialiųjų statybos darbų techninės priežiūros vadovo) įgijimo dienos. Vadovaujantis Statybos įstatymo 12 straipsnio 5 dalies 2 punktu, nurodytų ypatingojo statinio statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovo kvalifikacijos atestatas gali būti įgyjamas turint minimalią 3 arba 5 metų profesinę patirtį atitinkamoje veiklos srityje, darbo trukmę pradedant skaičiuoti nuo Statybos įstatymo 2 straipsnio 1 arba 92 dalyje nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos. Taigi galiojantis teisinis reguliavimas ekspertizės vadovams numato kelių pakopų profesinės patirties reikalavimus – siekiant tapti ekspertizės vadovu pirmiausia reikia, turint reikalaujamą 3 ar 5 metų profesinę patirtį, įgyti nurodytų ypatingojo statinio statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovo kvalifikacijos atestatą, tada įgyti 2 metų vadovavimo nurodytoms ypatingojo statinio statybos

techninės veiklos pagrindinėms sritims profesinę patirtį ir ekspertizės vadovo kvalifikacijos atestatą. Tokia pakopinė ekspertizės vadovų kvalifikacijos suteikimo sistema padeda suformuoti labiau patyrusių ir platesnės kompetencijos ekspertizės vadovų ratą, didina pasitikėjimą jais ir jų atsakomybę, užtikrina geresnę ekspertizės paslaugų kokybę.

Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas, numatantis pakeisti statinių projektų (jų dalių), statinių (jų dalių) ekspertizės vadovams taikomus profesinės patirties reikalavimus, formuotų siauresnės kompetencijos ekspertizės vadovų ratą, leistų tapti ekspertizės vadovais neturint vadovavimo statinio statybos techninės veiklos pagrindinėms sritims patirties, todėl turėtų neigiamos įtakos ekspertizės paslaugų kokybei.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras